

Naturhistorisk

Tidskrift.

Udgivet

af

Henrik Kroyer.

Andet Bind.

Ἡ ν ἐλαχες Σπάρταν κόσμει.

Kjøbenhavn.

Paa Universitetsboghandler C. A. Reizels Forlag.

Trykt hos J. G. Salomon, Pilestræde 110.

1838—1839.

Indhold.

Første Hæfte.

	Side
Hans Christian Lyngby. Nekrolog af N. Sofman- Bang	1.
Om Snyltekræbsene o. s. v., af Udg. (Hertil Kobbertavlen)	7.
Bemærkninger over Brasiliens Vej- og Ukrudsplanter, af P. W. Lund	53.
Bidrag til Bemærkninger om de forskjellige Forstyrrelsesperi- oder, Overfladen af Jyllands nordligste Dde har under- gaaet, af N. Juul	68.
Anmærkninger i Anledning af Prof. Eschrichts Opsats: „Om Hovedskallerne i de danske Gravhøje o. s. v.“, af S. Nilsen	81.
Bemærkninger om den islandste Utselur, af J. Sall- grimsen	91.
Ehrenbergs Amphicora Sabella. Bidrag til den danske Fauna. (Af Verh. d. Ges. nat. Freunde zu Berlin) . .	100.
Pingel om den røde Sandsteen i Grønland (af „Oversigt over Videnskaberne's Selskabs Forhandlinger“)	102.
Kobbertavlens Forklaring	104.

Andet Hæfte.

Fortegnelse over danske Arter af Slægterne Bombus og Psithy- rus, af Chr. Drewsen og J. Schiodte (hertil tab. II)	105.
Rettelser og Tillæg til Fortegnelsen over de danske o. s. v. Sommerfugle, af S. Voie	127.

	Side
Om Snyltekrebsene, af Udg., Slutning (hertil tab. III) . .	131.
Heinrich Boie, Nekrolog, af Udg.	158.
Erythroclathrus, et nyt Genus af Algernes Familie, ved F. Liebman	169.
Fortegnelse over nye eller sjeldne danske Planter, af S. Drejer	176.
Noticer til Danmarks Geognosi. Forchhammer om Niveau- Forandringer og Oversvømmelsesspor paa Slesvigs Best- kyst. — Pingel om en fossil Elefanttand i Danmark. — Thorup Fiske- og Insektaftryk paa Fuur	192.
Zoologiske Blandinger. (Det Nyeste om Infusionsdyrene. — Fossile Dyrelevninger. — Nogle Bloddyrs Udvikling. — Gejrfuglen ved Jylland?)	201.
Naturhistorisk Tidsskrift og den naturhistoriske Forening . .	208.

Credie Hæfte.

Gjeisfr og Strokkur, af J. Hallgrímsson	209.
Fortsatte Bidrag til Naturbemærkninger over Jyllands nord- ligste Odde, af N. Juul	223.
Zur Verwandlungsgeschichte inländischer Zweiflügler, af F. Boie	234.
Conspectus Cru-taceorum Groenlandiæ, af Udg.	249.
Udtog af en Dagbog, holdt paa en naturvidenskabelig Rejse i Island, af J. Hallgrímsson . . , ...	262.
Botaniske Nyheder fra Ostindien. Udtog af et Brev til Etats- raad Hornemann fra J. Voigt	269.
Algologisk Bidrag, af F. Liebman	274.
Bemærkninger om nogle Arter af Lathyrus, af S. Drejer .	282.
Om Audouins Undersøgelser over Muscardinen, af J. Steen- strup	296.
N. P. Angelins Museum palæontologicum svecicum, an- meldt af J. Steenstrup	307.

Fjerde Hæfte.

Beretning om Resultaterne af en i Sommeren 1838 foretagen entomologisk Undersøgelse af det sydlige Sjælland, en Deel af Laaland og Bornholm, af J. C. Schiodte	309.
Bidrag til Cirripedernes Historie i Fortid og Nutid. Første Bidrag. Anatiferidæ og Pollicipedidæ fra Kridtperioden, af J. Steenstrup	396.
Floristisk Udbytte fra Maret 1838, af S. Drejer	416.
Om Inglepladsen for <i>Tringa platyrhyncha</i> , af J. Reinhardt	431.
Optegnelser om danske Dyrs Forekomst og Levemaade, af J. Steenstrup	433.
(<i>Ancylus fluviatilis</i> Müll. <i>Geotrupes typhoeus</i> Linn. og <i>Helix conspurcata</i> Drp.)	
Universitetets Priis-spørgsmaal for 1839	435.
Explicatio tabularum	435.

Femte Hæfte.

Dr. Springs Udbykling af de systematiske Eenheders Begreb og deres Anvendelse, af S. Drejer	437.
Bemærkninger og Tillæg til den danske Algeflora, af F. Liebman. (Fortsættes.)	464.
(Hertil tab. VI.)	
Om Martorven i det nordligste Jylland, af J. Steenstrup	495.
Om Martorven og Kulbannelserne, af G. Fordhammer	519.
Om den islandske Svane, af J. Reinhardt	527.
Om Gejersfuglens Forekomst paa Island, af Samme	533.
Meddelelser om danske Insekters Forekomst, af J. W. S. Jacobsen. (Fortsættes.)	536.
Optegnelser om danske Dyrs Forekomst og Levemaade, af J. Steenstrup	538.

- (4. *Helix lapicida* Müll. — 5. *Helix ericetorum* Müll. —
 6. *Helix nemoralis* Müll. — 7. *Helix scarburgensis*
 Turt. — 8. *Cyclostoma elegans*. — 9. *Pelias berus*
 og *Pelias prester*. (Har vi flere danske Arter af Slug-
 orme?) — 10. *Mus minutus* Pall. (Fortsættes.)

Sjette Hæfte.

Systematisk Fortegnelse over de hidtil i Danmark fundne Dip- tera, af C. Støejer. (Fortsættes)	549.
Über die Herkunft des in Dänemark vorkommenden Gerölles, von N. Hofman-Bang	601.
Munna, en ny Kræbsdyrslægt, beskrevet af Udg. . . . . (Hertil Kobbertavlen.)	612.
Bemærkninger om <i>Balæna rostrata</i> , ved Udg.	617.
Forsøg til en Fortegnelse over de vildvoksende, men i ældre Li- der indførte Planter i Danmark o. s. v., ved J. W. Hornemann	639.

M U N N A ,

en ny Kræbsdyrslægt,

beskrevet

af

Henrik Kroyer.

Ved Syd-Øeren i Trondhjemsfjorden fandtes mellem nogle smaa Tangplanter, som vare ophentede fra en Dybde af omtrent 15 Favne, et lille Kræbsdyr (kun et eneste Individ), hvis Beskrivelse er Gjenstanden for nærværende Meddelelse.

Dyrets Længde er $1\frac{3}{4}$ ''; dets Farve gulbrun. Lege- met viser tydeligt nok tre Affnit: Hovedet, den af 7 Ringe sammensatte Krop, og Halen eller Bagkroppen. Naar Dyrets hele Længde deles i 16 ligestore Dele, holder Hovedet lidet mere end tre af disse Dele, Kroppen næsten ni og Halen fire. Hovedet og Kroppen tilsammen danne ligesom et Skjold, eller ere af en noget afrundet, paa Rygsladen stærkt konvex Form, der har sin største Højde omtrent i Midten, og derfra sakraaner ned i alle Retninger. Halen forbinder sig med Kroppen under en Vinkel, eller er bøjet op i Vejret (see Kobbertavlen fig. 2). Længden af de yderste Følere og Benene give iøvrigt dette lille Dyr et meget paafaldende Udseende.

Hovedet er temmelig stort, af halvmaanesformigt Omrids, med den forreste Rand meget stærkt bøjet eller udbuet, den bageste lige (fig. 1 og 2). Dets Overflade er jævnt hvælvet fra Pande- og Sideranden til Nakken. Dets forreste Rand er mellem de øverste Følere besat med en Deel temmelig lange, bløde Haar (fig. 1). De yderste Følere ere tynde, men af en overordentlig Længde (dobbelt saa lange som Dyret fra Panderanden til Hale-

spidsen); de to Grundled ere imidlertid korte og af nogenlunde stærk Bygning; det tredie Led derimod er meget tyndt og langt ($\frac{17}{10}$ langt, eller mere end dobbelt saa langt som Hovedet); det fjerde er endnu lidt tyndere og længere ($\frac{3}{2}$ eller lig $\frac{1}{2}$ Dyrets halve Længde); det sidste Led endeligen eller Svøben har omtrent samme Længde som Dyret. Ved en stærk Forstørrelse viser Svøben sig sammensat af en Mængde Ringe, hvis Antal jeg ikke ganske nøiagtigt kan angive, da de især mod Roden blive mindre tydelige og ligesom sammenslydende; omtrentligt kan det ansættes mellem 20 og 30. Længs Siderne er Svøben besat med en Deel grove Borster. (fig. 3 fremstiller et Stykke af Svøbens Spidse stærkt forstøret.) De øverste eller mellemste Følere (fig. 1, b. og fig. 4) ere anbragte ovenfor eller bag de yderste, og kun meget lidt nærmere Legemets Middellinie; de ere overmaade smaa, og bestaae af et toleddet, temmelig stærkt Skaft og en noget længere Svøbe, der er sammensat af fem Led, og ender med een eller maastee med et Par Borster. — Mellem de øverste Følere seer man to smaa Redskaber rage frem foran Pandens forreste Rand (fig. 1, a. og fig. 5). Disse synes at være Enderne af Kindbakkernes Famlere. Tyggefødderne (fig. 6) ere af en stærk Bygning, men vise intet Mærkeligt i Formen. — Djnene derimod kunne ikke andet end vække Opmærksomhed, da de i en saa høj Grad rage frem af Hovedets Overflade, at de faae en temmelig stoffende Lighed med mange Dekapoders Djne; imidlertid ere de dog ikke anbragte paa en bevægelig Stilk. De sidde paa Siderne af Hovedet, nær dets bageste Rand, og meget langt fra hinanden indbyrdes; de have næsten Kugleform, og ere af sort Farve, idetmindste det Midterste af den ubadvendte Flade, som ogsaa under en stærk Lupe viser sig retikuleret.

Kroppens første Ring er lille, med den forreste Rand lige, den bageste noget konvex. Anden Ring, som overgaaer første betydeligt i Storrelse, har ogsaa den bageste Rand konvex, men den forreste konkav; den bøjer sig altsaa frem om første Rings Sider, og indslutter disse for en Deel. Tredie Ring er den største, af Form som anden, hvilket ogsaa er Tilfældet med den noget mindre fjerde Ring. Femte og sjette Ring ere atter mindre end fjerde, og have Sidespidserne bøjede tilbage, istedetfor at de hos de foregaaende Ringe ere bøjede frem. Syvende Ring er den mindste, og det i den Grad, at den meget let hos dette lille Dyr kunde oversees.

Første Par Fødder ere Gribefødder, som ende med en Haand og en bevægelig Klo (see fig. 7); de ere kun smaa i Sammenligning med de øvrige Fødder, men af en temmelig stærk Bygning. De øvrige sex Par Fødder ere Gangfødder, overmaade lange og tynde; de tiltage i Længde fra andet til syvende Par saaledes, at det syvende Par endog er mere end $1\frac{1}{2}$ Gang saa langt som Dyret fra Panderanden til Halespidsen; de ende alle med et meget kort, smalt Led, som er gaffelformigt klostet, eller væbnet med to, meget spidse og noget krumme Kløer, af hvilke den ydre er lidt større end den indre (fig. 9). Det næstsidste Led, hvilket hos disse sex Fodpar især er det, som efterhaanden fra de forreste til de bageste modtager en saa betydelig Udvikling, og altsaa for en stor Deel betinger deres Længde, er, ligesom det trediesidste, langs Siderne bevoret med Børster.

Halen er foroven bredest (den største Brede omtrent lig med dens Længde), og bliver forneden lidt tilspidset; i Midten har den ligesom en Indsnoring, og ender stumpt af-

rundet. Dens Rygside er konver, Bug siden temmelig flad, bedækket med en enkelt Plade (ligesom hos Slægten Jæra). Uagtet nærværende Slægt ved første Øjeblik har et heelt eget og fremmed Udseende, bliver det dog ingenlunde vanskeligt, efter en nærmere Betragtning at anvise den sin Plads. Den hører efter hele Bygningen til Isopoderne, hvorvel disse, saavidt mig bekjendt, intet andet Exempel have at fremvise paa en saadan overdreven Forlængelse af Fødderne. Blandt Amfipoderne maa den, om man vil følge Latreilles System, henstilles i Afdelingen Asellota, ved Siden af Slægten Jæra. Latreille anfører vel blandt Karaktererne for Asellota Haleappendices, men, da disse allerede ere meget rudimentære hos Jæra, kan det ikke overraske, at de her ganske forsvinde.

M U N N A ,

novum Isopodum genus (inter Asellota Latr. prope Jæram).

Oculi valde prominentes (fere pedunculati), tota capitis latitudine distantes; antennæ inferiores longissimæ; pedes primi paris prehensiles (manu ungueque mobili instructi), reliqua sex paria ambulatoria, longissima (pleraque corporis longitudinem superantia), biungulata; septimus thoracis annulus minimus, parumque conspicuus; cauda appendicibus omnino destituta; branchiæ unica tantum tectæ lamina.

Species: *M. Boeckii*.*)

---

*) Lektor Boeck fra Kristiania, som beeltog i den franske Expedition til Spitzbergen, var den, som fandt det her beskrevne Kræbdyr, og venflabeligen meddeelte mig det eneste Individ. Ved at benævne Arten efter denne kundskabrige Naturforsker, opfylder jeg saaledes kun en Pligt; men griber saa meget hellere Lejligheden, som Omgangen med Lektor Boeck altid for mig vil høre til de meget behagelige Erindringer fra denne Rejse.

EXPLICATIO TABULÆ.

- Fig. 1. *Munna Boeckii* a dorso.
Fig. 2. *M. Boeckii* a latere.
Fig. 3. Ultima flagelli antennarum inferiorum pars.
Fig. 4. Antenna superior.
Fig. 5. Pars palpi mandibularum.
Fig. 6. Pedes maxillares.
Fig. 7. Pes primi paris.
Fig. 8. Pes secundi paris.
Fig. 9. Ultimus pedis septimi articulus.
-
-

MITSA Bdzickii.